

Dimitrije Stefanović

PUTEVI – PRARODITELJKE - Tajna Lepenskog Vira

Narodni muzej, 10. maj 2008.

Dan Narodnog muzeja u Beogradu – 10. maj, povod je priređivanja izložbe „Tajna Lepenskog Vira“, čiji autor je Ljibinka Babović, muzejski savetnik, a plod je i uspešne saradnje sa Narodnom bankom Srbije. Naša vodeća nacionalna muzejska ustanova proslavu svog dana počela je,

dodelom zahvalnica predanim poslenicima, saradnicima i darodavcima, kao i nagrade Svetlani Jevtović, za najbolji diplomski rad iz istorije umetnosti „Razvoj i koncept l’art pur l’art u francuskoj umetnosti“. Devet godina je prošlo od stalnog izlaganja arheoloških zbirki NMB i samo u posebnim i retkim prilikama publika u Beogradu može da se upozna sa najvećim vrednostima koje se tu čuvaju. Navedena tematska izložba jedna je od takvih izuzetnih i uzbudljivih prilika, kojom se predstavlja deo nalaza sa jednog od najznačajnijih praistorijskih lokaliteta Evrope – neprocenjivo vrednih skulptura Lepenskog Vira, starih više od 9000 godina. Višestruka su tumačenja tog lokaliteta prepoznatog i kao stanište i kao svetilište. Unikadne skulpture Lepenskog Vira sažimaju na najbolji način različitost

našeg razumevanja i čitanja tu otkrivenih nalaza. Izložba omogućava njihovo sagledavanje ne samo kao umetnosti mezolita, već nudi i jedno moguće tumačenje ovih vrhunskih dela kao – lika boga Sunca.

Tim susretom sa „Rodonačelnikom“, „Praroditeljkom“ (koja je pod nazivom „Lepenka“ bila maskota srpske „Godine kulture“ 1995), „Adamom“, „Vode-nom Vilom“, „Hronosom“, nudi se nov doživljaj arheologije i umetnosti, uz novo tumačenje začudnog Lepenskog Vira. Tu pronađene čuvene skulpture, uz alatke i oružje, svetski su najstarija poznata vajarstva dela u kamenu, stvorena između 6500. i 5500. godine pre naše ere. Primetno je da su rubovi tih oblutaka ukrašeni šarama u vidu arabeske ili urađena kao „ribolika bića“, visine i do 60 santimetara, pa se pretpostavlja da su - tadašnja božanstva bila u vezi sa podvodnim svetom iz bogatog Dunava, koji im je pružao životni opstanak. Lepenski vir jedan je od svetskih najpoznatijih praistorijskih lokaliteta. Smešten na obali Dunava, u nekada gotovo nepristupačnom delu Đerdapske klisure, istraživao je kasnih šesdesetih godina prošlog veka, kao deo velikih zaštitnih istraživanja

Lepenski Vir, Vodena vila

predvođenih pokojnim Dragoslavom Srejovićem i povezanih sa gradnjom Đerdapske brane. Niko nije očekivao da se ispod malog neolitskog naselja pronađu pažljivo planirani objekti, grobovi koji ukazuju na posebne ritaule, obilje predmeta od kosti, roga i kamena, kao i monumentalne kamene skulpture. Dalja proučavanja pokazala su da se Lepenski Vir može smatrati centrom specifične i dugotrajne mezolitske kulture, 9000 godina stare – jedne od najsloženijih i najintrigantnijih evropskih kultura. Narodni

muzej čuva zbirku tog nalazišta, a u Muzeju Lepenski Vir kod Donjeg Milanovca, opština Majdanpek, sačuvani su otkriveni objekti, koji su tokom izgradnje hidroelektrane Đerdap bili ugroženi vodama akumulacionog jezera, kada su premešteni oko 100 metara severozapadno i na 30 metara višu kotu, ostajući dostupni za posetioce. Skulpture

su bile izlagane u okviru stalne postavke Narodnog muzeja i na povremenim izložbama, od kojih je poslednja bila 1983. godine u toj ustanovi.

Renoviranje NMB uslovalo je izmeštanje sadašnje izložbe iz matičnog zdanja u predvorje nove zgrade NBS na Slaviji (Nemanjina 17).

GOSTOVANJA NARODNOG MUZEJA PO SRBIJI

Galerija Narodnog muzeja u Čačku ugostila je, od 18. aprila do 15. maja, izložbu „Impresionizam u Srbiji – izbor slika iz zbirke Narodnog muzeja u Beogradu“, među kojima su i remek-dela Nadežde Petrović, Marka Murata, Đorđa Krstića i Natalije Cvetković, čiji autor je Ljubica Miljković, kustos Zbirke jugoslovenskog slikarstva 20. veka. Pre toga, od 10. aprila do 5. maja u Narodnom muzeju u Šapcu gostovala

je izložba „Novo lepo mesto Edo – japanske grafike iz zbirke NMB“, čiji autor je mr Dragana Kovačić, muzejski savetnik. Dok i ostvarenja viđena na minuloj Devetoj međunarodnoj smotri arheološkog filma u organizaciji i prostoru NMB u renoviranju duže već putuju po mnogim gradovima Srbije, u saradnji sa Francuskim kulturnim centrom u Beogradu 16. i 18. aprila održana je muzejska edukativna radionica „Stanovanje u prošlosti“, kao deo projekta „Istorija svakodnevnog života“.